

Štev. 10.

V Ljubljani, 1. vinotoka 1908.

Leto IX.

Naš Jožek.

Lovil Jožek solnčne žarke
je po tratici zeleni,
tri v klobuk nalovil žarke . . .
„Komu v dar jih dati hočem?“

Prvi žarek dal bom mamki,
da si nitko bode tkala —
in za god mi bode rešto
sladkih smokey darovala.

Drugi žarek dal bom otcu,
da bo psička nanj privezal —
in za Božič mi pastirčke
in ovčice bo prinesel.

Tretji žarek dal bom dedku,
da bo pipo z njim prižigal
in iz Trsta pištarništer*
v škatlici mi bo prinesel.“

Prišel je domov naš Jožek
pa klobuček je odprl:
„Kam ste, žarki, se poskrili?“
V kot se Jožek je ozrl.

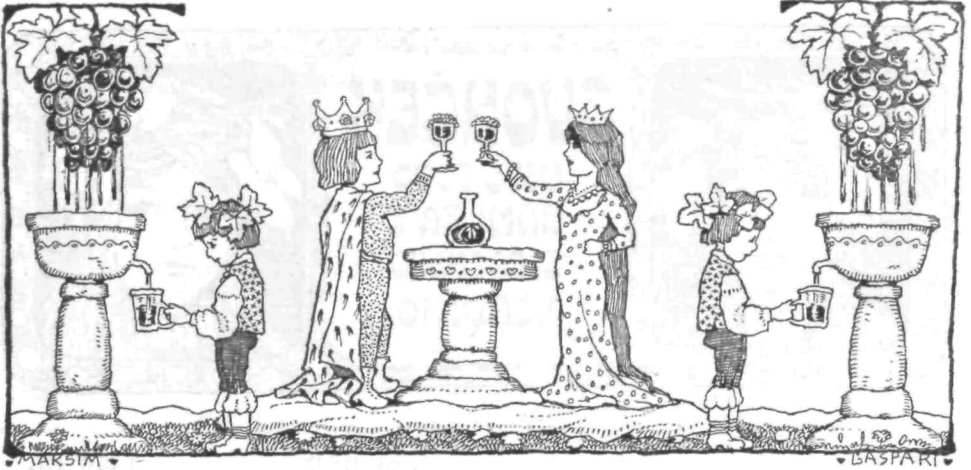
„Kaj bom pa sedaj dal mamki,
kaj bom ljubemu dal otcu,
kaj bom dobremu dal dedku,
ko so žarki se poskrili?!“

In poljubček dal je mamki
in poljubček dal je otcu
in poljubček dal je dedku
ta naš Jožek — žarkolovec.

Zlatko.

* Pištarništer je — ej! — sladak bonbonček, ki je znotraj votel, okolo ga pa sploh nič ni. Tega pa naš Jožek ni vedel.

Zgodba o lahkovernem mlinarju Tomažu.

Po stričevem pripovedovanju zapisal Juraj Pangrac.

(Konec.)

esnica, resnica, gola resnica! Le poslušaj!“ In pravil je pater kapucin Celestin strmečemu, lahkovernemu Tomažu: „Jaz sem se hudo pregrešil v samostanu. Storil sem grozno velik smrtni greh, ki bi mi ne bil odpuščene na tem, ne na onem svetu, ko bi se ne zgodilo, kakor se je bilo. Lej, in za kazen za ta veliki greh me je izpremenil usmiljeni Bog v osla, ravno ko sem obiral brinove jagode za samostanskim ozidjem. Strepetal sem, ko sem začutil Boga v svoji bližini ter sem se vrgel na obraz pred srditim obličjem božjim. Bog mi reče: „Za svoj veliki greh se boš ubijal več let v oslovski podobi in postavi po svetu. A kadar boš vozil mlinarja Tomaža od fare, ki bo spal na vozu na pšenici, in ga bo zbudilo brinje, ki bo zraslo iz jagod, ki so jih nabrale tvoje pregrešne roke, tedaj pride ura rešenja: izpremenil se boš spet v patra kapucina, mlinarju Tomažu pa bom omehčal srce, da ti bo takoj velel iti v samostan.“ — Tako je rekel Bog, vrgel nabrane brinove jagode na vse vetrove ter položil usmiljene svoje roke na grešne moje oči, da bi se ne prestrašil preveč, ko se bo zgodilo po njegovi besedi. In tedaj so se mi nategnila ušesa, prsti so se skrčili in naenkrat sem zaznal na rokah in nogah — kopita. In preden sem mogel kaj, se je razširilo telo in glava podolžila. Pa kaj bi pravil! Skratka: kapucin pater Celestin se je za kazen za svoj veliki greh izpremenil na božjo besedo v — osla! O, jerum, jerum! — Stal sem tedaj sam tam za samostanskim ozidjem, jaz — osel . . . Pa pride cigan mimo. Pri meni obstoji. „Sivček, lep si, dobil bi lepe denarce zate,“ in se ozira naokolo. In ko ne vidi žive duše blizu, seže v torbo,

izvleče uzdo ter jo vrže name, rekoč: „O, sivček, sivček! Kakšne preglavice mi delaš! Komaj sem te kupil tam na hrvaški meji, že mi uideš; a danes te imam zopet v rokah.“

Tako je govoril in lagal cigan in se še vedno oziral naokolo, kdaj kdo zavpije in ga prežene; a nihče se ne oglasi, bil sem sam samcat za ozidjem . . .

Tam na tleh je ležala kakor roka debela gorjača. Cigan jo pobere in oplazne z njo po mojem hrbtišču, da sem videl kar tri solnca. Poskočil sem tedaj in se trgal ciganu iz rok, da bi ušel, a iztrgati se mu nisem mogel: natvezen sem bil trdno na uzdi kakor ropar, ki ga žene v verigah orožnik pravici, pa tudi cigan me je držal pretrdo, z vso močjo na vrvi. To pa je vznejevoljilo cigana, da izkušam ulti, da je kar škrtal z zobmi in se penil od jeze. In ko sem se nekoliko umiril, je zamahnil iznova z gorjačo. Črno se mi je storilo pred očmi in srce mi je zatrepetalo in hrbtišče se je samo od sebe zleknilo. K sreči so se začule stopinje, nekdo je prihajal. Cigan vrže zdaj naglo gorjačo v stran, me poboža in se mi hlini, nato pa odžene v goščavo. In ko se je storila noč, sva potovala dalje. Obhodila sva mnogo sveta. Naposled me na sv. Jurja dan postavi na semenj.“

„Pa ne pred sedmimi leti, v naš trg, na sv. Jurja dan?“ vpraša mlinar Tomaž naglo; zakaj on je bil tistikrat kupil v trgu osla od cigana.

„Kajpada, na sv. Jurja dan, v vaš trg, pred sedmimi leti!“

„O, o! Tedaj sem pa jaz kupil osla od tistega cigana! . . .“

„Tako je, ti si me kupil in pri tebi sem ostal celih sedem let. Kako se mi je godilo v tem času, veš. Danes pa je napočila ura rešenja . . .“

Tako je pravil zviti uzmovič, čestiti kapucin pater Celestin. Lahkoverni Tomaž je vse to — kajpak — sveto verjel. Niti na kraj pameti mu ne pride, da bi le nekoliko podvomil nad to čudovito dogodbo in se vprašal: „Pa je vse to res ali ne? Saj to je pa vendarle prečudno!“ Naka, nič ni podvomil in nič se ni vprašal tako; zakaj on je tem rajši verjel, čim čudovitejša se mu je zdela kaka reč; in dogodba o patru Celestinu se mu je zdela nad vse čudovita, zato pa je kar slepo vse verjel, kar je slišal . . .

Ko je pater že obmolknil, je Tomaž še vedno z odprtimi ušesi in izbuljenimi očmi zijal in strmел vanj. Čudna dogodba ga je tako prevzela, da je bil ves iz sebe in kar plesalo mu je vse pred očmi. A ko se polagoma umiri in zave, kje je, se domisli, kako grdo je ravnal s patrom kapucinom, svojim živinčetom. Poklekne tedaj sredi ceste pred čestitega moža ter ga med jokom in stokom prosi odpuščanja, ker ga je tolikrat kot svoje živinče po nepotrebnem pretepaval in suval sirovo pod rebra ter mu pokladal le najslabšo krmo. A dobri pater kapucin ga vzdigne, rekoč: „Vse je pozabljeno, kar je bilo! Lej, udarci so bili šteti in toliko prej sem doslužil svojo kazen. Midva ostaneva prijatelja; samo reci zdaj, naj grem v samostan, da sem odvezan.“

„Čestiti gospod pater, le pojdite, le pojdite v imenu božjem, kamor drago, in še enkrat vas prosim, brez zamere, odpustite mi in molite zame! . . .“

„Gotovo da!“ prikima pater, mu seže prijazno v roko ter se poda nazaj po cesti v samostan. Tomaž je gledal s solzami v očeh za njim, dokler mu ne izgine za ovinkom izpred oči. „Oh, ko bi človek vedel, saj bi bil drugače ravnal z oslom; a kdo bi pa mislil, da je moj osel zakleti kapucin pater Celestin!“ reče mehko in odrine z vozom domov. Pater Celestin pa zavije pri ovinku v gozd. V gozdu vrže kuto s sebe, in zdaj ni bilo več čestitega gospoda patra Celestina! Zviti postopač, ki je tako na lepem opeharil ubogega in lahkovernega mlinarja Tomaža za osla, poveže kapucinsko kuto v culo in se poda k tovarišu v brlog sredi gozda.

Žena je na pragu stala, ko je zapeljal mlinar samotež voz pred vežo. „Kje pa imaš osla?“ vpraša. Mož ji natančno vse razodene, kakor se je bilo dogodilo.

„Ovbe, ovbe, da je tako, da se je moralo ravno pri nas kaj takega dogoditi!“ je tarnala mlinarica in zmajevala z glavo. Nato pa zavpije v veliki skrbi in z veliko žalostjo: „Tomaž, Tomaž! Pa kje dobiva zdaj drugega osla? Tega si plačal z mojo doto, a zdaj dote ni več, drugega denarja pa tudi ni pri hiši! Ovbe, ovbe, Tomaž, kaj bo pa zdaj? . . .“

V resnici, Tomaž ni tako daleč mislil; ves je tičal še pod vtiskom čudovite zgodbe, ki se je dogodila nad njegovim oslom. A zdaj so mu padle mreže z očesa in je naenkrat izpregledal: osla ni in kupiti drugega ni s čim, kaj bo pa zdaj! Zaskrbelo ga je grozno. Prijel se je za glavo, in dosti ni manjkalo, da ni od žalosti in bridkosti, ki je naenkrat napolnila njegovo srce, zatulil na ves glas. Vedel je predobro, da je le najemnik tega mlina in da komaj zasluži za sol in tobak in potrebni živež zase, za ženo in otroke, kaj še da bi se podal na pot in si kupil drugega osla . . . Vedel je predobro to, zato ga je grozno zaskrbelo, in ta skrb ga je tiščala z vso težo k tlom. In popraskal se je za ušesi in zavpil v veliki žalosti: „Oslo ni, denarja ni, hencaj, stara, kaj bo pa zdaj! . . .“

Stara je pokašljala in rekla: „Če bo Bog odpustil, ker se je oslu tako hudo godilo pri nas — saj veš, kako si časih klestil in mazal ubogo paro brez potrebe — potem smeva še upati, da dobiva kdaj osla tako ali tako.“

„Nič se ne boj! Je bilo že tako usojeno, da se je slabo godilo oslu; lej, je pa pater kapucin prej doslužil kazen in je bil tako prej rešen. — Pa povej mi, kako misliš, kje bova dobila osla?“

In mlinarica, ki je nobena nezgoda ni tako potrta, da bi ji zatemnel še zadnji žarek upanja in je našla še vselej pot iz vsakojakega težkega in mučnega položaja, odgovori potrtemu svojemu možu: „Nesreča je naju res doletela, tega se ne da tajiti, ali kaj zato! Lej, jutri je semenj. Na semenj greva, v trg, in — kaj bi razlagala — bova že naletela kako na takega „osla“, ki bo nama prodal živinče na upanje.“

Te besede so potrtega in obupanega Tomaža oživele. Zrastel mu je nov pogum. In dal ji je odgovor: „Prav govoriš, modra žena; nate se zanesem, ker vem, da vse prav storiš, kar ukreneš.“

„In ko bi drugače ne bilo mogoče priti do osla,“ pristavi še žena, „ko bi drugače ne bilo mogoče, pravim, pa stopiva jutri v samostan in poprosiva

▷ Prva hruška ◁

patra Celestina, da nama toliko utрпи ali kako drugače pripomore, da si kupiva zopet osla.“

„Tako je, prav govoriš, k patru Celestinu bova stopila, če ne bo drugače,“ reče zdaj oveseljeni mlinar Tomaž. „K patru Celestinu bova stopila, če drugače ne dobiva osla.“

In dogovorila sta se, da na vsak način gresta takoj drugi dan v trg na semenj.

Drugo jutro sta se na vse zgodaj odpravila naša znanca v trg. Na semnju ogledujeta živino, kakor da bi stotake tiščala pod palcem, pa oba skupaj še cele šestice starega denarja nista zmogla. Zdaj se ustavita pred oslom, ki je bil docela podoben njunemu sivcu. Celo možakar, ki je držal osla na uzdi, se je zdel Tomažu podoben patru Celestinu. Stara reče: „Ljubi moj mož, odpri oči in poglej dobro: ali ni to najin osel?“

„Imej vendar pamet, stara, to ni mogoče!“ odgovori Tomaž, dasi se je njemu samemu dozdevalo, da bi res tako utegnilo biti. A ko le natančneje ogledujeta žival, se naposled žena popolnoma prepriča, da je to njun osel. In ko pogleda mlinar še usnjato uzdo in zazna, da je njegova — saj je natančno videl začetne črke svojega imena na nji zaznamovane, ki jih je bil še rajnki sedlar Jureš udelal vanjo z rdečim jermencem — je bil tudi on docela uverjen, da ima svojega osla pred seboj; reče tedaj ženi, tako reče: „Stara, resnično ti povem, to je najin osel. — Viš, tak je ta pater Celestin; komaj se je oprostil oslovske podobe in postave, je že spet moral vanjo zlesti; sam Bog v nebesih ve, kako hudo se je zopet pregrešil v samostanu! . . .“

Mlinarica naredi sveti križ, Tomaž pa stopi zdaj čisto k oslu, ga prime za gobec ter zatrobi v dolgi uhelj oslovski: „Čestiti gospod, povejto no, kaj ste pa spet zaongavili, da vas je moral Bog iznova tako hudo kaznovati?“

Oslu ni delo dobro, da je vpil mlinar v njegovo uho, zato je zmajeval z glavo in se branil, češ: ne, ne; mlinar Tomaž, ne, ne tuli v uho! Babjeverni Tomaž pa si je mislil: „Aha, pritrđiti ga je sram, zato odkimava.“ In gje in še enkrat zatrobi oslu na uho: „Čestiti gospod, kar po pravici povejto, kak grozno velik greh ste spet storili, da vas je Bog iznova tako hudo kaznoval?“ Oslu seveda tudi zdaj ni bilo všeč to tulenje na uho in tudi zdaj se je branil in odkimaval z glavo. Pa stopi mlinar k ženi in ji reče: „Ga vidiš, kako ti odkimava in taji . . . Pa jaz mu ne verjamem nič!“

Tista dva potepuha, ki sta osla prodajala, sta se muzala in si pomežikavala in komaj zadrževala smeh; mlinarica pa se tedaj ojunachi in vpraša tistega, ki je držal osla na uzdi: „Boter, siromaka sva, ali bi nama ne prodali osla na upanje?“

„Le za gotov denar, tetka, drugače ne, sva midva tudi siromaka,“ je odgovoril potepuh. In ko se le ni dal pregovoriti, je vprašala mlinarica dalje: „Pa kje ste kupili tega osla, kje, boter?“

„Od cigana danes navsezgodaj, tetka!“

„Kaj ne, za samostanskim zidom?“ je posegel v besedo Tomaž.

„Da, za samostanskim zidom, od cigana, danes navsezgodaj!“

„Stara, saj sem ti rekel, da se je moral spet hudo pregrešiti; tak je ta pater Celestin!“ je zašepetal Tomaž ženi, in nato sta odkorakala naša znanca dalje po semnju. „Pa ne, ko bi mi vse to naredile čarovnice . . .“ se je čisto nalahko oglašalo v Tomaževi glavi; zakaj tudi glas potepuhov se mu je zdel tak kakor patra Celestina. A o tem ni bleknil svoji stari, to je obdržal iz previdnosti sam zase; pa tudi sam si je izbijal take misli iz glave. „Saj to je nemogoče!“

Pa se primeri, da naletita na trgu na gospoda župnika od fare. Mlinarica, zgovorno babšče, brž potoži svoje gorje svojemu dušnemu pastirju z vljudno prošnjo za pomoč.

Duhovni gospod ni vedel, ali bi se smejal ali pomiloval uboga zakonska, ko je zvedel vse, kar se je bilo dogodilo z oslom. Povrtal je s prstom Tomažu tam, kjer bi imela pamet biti, rekoč: „Ti lahkoverni mlinar Tomaž, kaj se ti še ni zasvetilo v buči, da je vse to sleparija? . . .“ Tomaž je gledal v tla in ni zinil nato nobene besede.

„Oh, gospod, pomagajte!“ je zajecala mlinarica. — „Upam, da se bo dalo še pomagati. Povejta mi naglo, kje sta potepuha z oslom?“

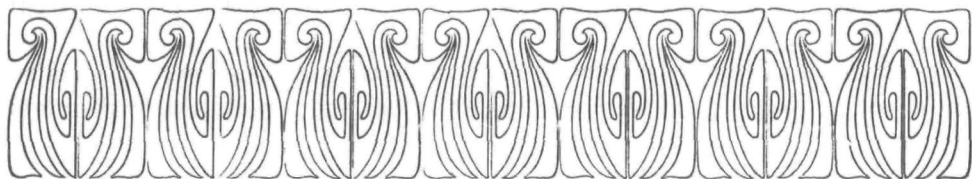
„Gospod, precej ob poti, ne morete izgrešiti; in tudi napak ne boste naleteli, zakaj edini osel je najin sivec danes na semnju,“ je odgovorila zopet mlinarica. — „Je že dobro! Počakajta me na tem mestu. Preden poteče ena ura, bo že osel v vajinih rokah.“

Kaj bi pravil dalje, saj veste: Potepuha so uklenili in izročili pravici. Ker je prvi tat precej obstal in nato tudi drugi ni tajil, sta dobila naša zakonska, še preden je ura potekla, osla nazaj. To si lahko mislimo, kako je oštevala mlinarica svojega moža, ko sta gnala oslička domov. A Tomaž je molčal; zakaj vedel je predobro, da zasluži . . . Pomislite, ljudje božji, tega lahkovernega Tomaža: Še pred sodiščem je vpil in zatrjeval, da se je bilo res vse tako zgodilo, kakor on pripoveduje, brez sleparstva, in da krivico delajo poštenima tujcema, ki so ju uklenili. Šele ko se je moral „pošten tujec“ preobleči na sodnikovo povelje v kapucina, patra Celestina, je spoznal Tomaž svojo zaslepljenost. Tedaj pa je zarjovel in se udaril po glavi in zavpil z glasom, polnim samoobtožbe in kesanja: „O jaz osel! . . .“ Oštevala je torej mlinarica domov grede svojega moža po pravici, a on je molčal in razmišljal, da utegne imeti res preveč vere, prazne vere, kakor mu je očital gospod župnik. In sklenil je v svojem srcu, da odslej dalje ne bo nikoli več stavil vere na take prazne marne. Ej, nesreča izmodri človeka! Mlinarica je še vedno brusila jezik. Ji pa reče mlinar Tomaž, tako ji reče: „Eh, nehaj že enkrat, stara, za božjo voljo! Lej, saj me čaka pridiga še pri gospodu župniku.“

Stara je res utihnila; menda si je mislila, da ne bo imel poslej njen mož več toliko prazne vere in torej ne bo več neverni, ampak verni Tomaž.

Oh, poln težav je
in bridkosti
že sam začetek
učnosti!

Mladi fizik.

Piše J. N.

IX.

dor je bil že kdaj kaznovan, ve, da kazen ni ravno prijetna. Tudi naši vojaki so vedeli to in gotovo bi se ne bili podvrgli kazni, če bi bili vedeli, kje jih čaka. Zaradi nevednosti so se pregrešili, zaradi nevednosti so bili kaznovani. In čujte, kako se je to zgodilo. Imel sem pripravljeno veliko z elektriko nabasano lajdensko steklenico. Na moj ukaz so se prijeli naši junaki za roke, da je nastala veriga, in dotaknivši se prvi zunanje steklenične obloge, se je zadnji približal s prosto roko krogli, stoječi v zvezi z notranjo oblogo. Kar hipoma skoči zadnjemu velika iskra na prst, in vsi — spusteč se — zakriče hkratu. Kar smilili so se mi ti siromaki. V prvem trenutku niso vedeli, ali bi se jokali ali se jezili. Pa na koga naj bi se jezili? Videli so tam steklenico, ki ni bilo v nji prav nič posebnega, in vendar je skočila iskra iz nje. In ni to čudno, da so občutili vsi udarec, čeravno je skočila iskra le na enega? Slavko se jim je smejal, Janko jim je resno pravil o biču, ki jih je udaril, jaz pa sem jim pojasnjeval, kake stvari se gode, kjer ustreljenci in obešenci žive, in sram jih je bilo. Kakor hitro so se pa spomnili, da so junaki, so se delali, kakor da se jim ni nič hudega pripetilo. Osupnila jih je le nenavadnost prikazni. Ko sem pa hotel ponoviti poizkus, so mi prav vljudno rekli, da je škoda časa, ker sedaj že vedo, kako je. Jaz sem tudi vedel, kako je, zato sem prešel k drugemu poizkusu.

Vzel sem stekleno cev, ki so bili na nji v špiralni črti presledkoma prilepljeni majhni štaniolovi listi. To več kot en meter dolgo in precej široko cev sem položil poleg električnega stroja, tako da so skakale iskre od enega

konca proti drugemu. Vsaka iskra se je pojavila hkratu pri vseh presledkih, da se je v temi zdela cev ovita s krasnimi bliščečimi biseri. „Oh, kako lepo, oh, kako krasno!“ so vzklikali z nekim začudenjem, kakor bi se mahajali v zakletem gradu. Wbijni domišljiji so videli bisere krog roke zaklete kraljične in „Bog we, kaj bi vse še videli, da misem odprl oken, ki je skozi nje zopet zasijalo solnce zunanjega sveta. Za nov poizkus sem pripravil veliko kvadratno stekleno ploščo. Na eno njeno stran sem prilepil krožnat štaniolov papir, na drugo pa ravno tako velik štaniolov obroč, ki sem sredi njega enakomerno prilepil magnezijev prah. To tako pripravljeno šipo sem pritrdil na stojalu, da se je ena krogla stroja dotikala štaniolovega krožnega papirja, druga pa skoraj kolobarjevega središča. Kakor hitro sem zagnal stroj, so skakale iskre od krogle stroja na kolobarjevo središče, kjer so se razcepile v mnogoštevilne žareče veje, preprezajoč vso z magnezijevim prahom pokrito površino plošče. Našim junakom se je to tako lepo zdelo, da so bili kar prevzeti od čara te prikazni. Nekoliko predrugачeno prikazen sem dobil na način, da sem napravil na ravno taki šipi zvezdo, in sicer od ene strani iz štaniola, od druge pa iz magnezijevega prahu. Okrog vsake sem še prilepil štaniolov kolobar. Drugo je bilo vse kot prej. Ko so skakale iskre proti zvezdnem središču, je bila zvezda kakor posejana z zelenkastimi iskrami. Vojaki so kar strmeli. Oči so se jim iskriale od samega navdušenja, in eden je začel celo peti:

„Pridi, zvezda naša, pridi! ...“

In kmalu je zapel ves zbor. Zelenkasti žarki so tako prijetno migljali in s tem dajali zvezdi življenje, da bi se je naši gledalci ne naveličali gledati tudi celo uro. Za temi nebeškimi stvarmi, sem obljubil, da pride rajška prikazen, ki so jo pričakovali iz napetostjo.

Vzel sem dva decimetra dolgo in precej široko stekleno cev. Na notranjo cevno stran sem spiralasto prilepil štaniolov trak, na zunanjo pa ravnotako magnezijev prah, ki sem ga oblikal, da je dobil podobo kače. Nato sem notranjo spiralo zvezal z eno kroglo stroja, zunanjo pa z drugo kakor lajdensko steklenico. Stroj je tekel, in kača je žarela. Žarela je zelenkasto skozinskoz kakor je bila dolga in široka in je gledala skrivnostno s temnimi očmi. Skozinskoz je žarela zelenkasto, kakor bi na nji mrgolete majhne kresnice, le njen nikoli mirujoč jezik je bil vijoličast. Provročile so ga elektrike, spajajoč se skozi zrak od ust do notranje obloge.

„Ste li že videli tako kačo?“ sem vprašal junake. Odgovorili so mi, da ne.

„No, nič čudnega mi, če je niste videli, ker ste še mladi. Ta kača je bila v raju, kjer je zapeljala naše prve starše. Ko so jo zaradi tega zapodili iz raja, se je klatila po svetu, dokler ni prišla k meni, ki jo tu kažem v strah vsem zavodnikom in onim, ki se dajo zavesti. Lepa je in ravno zaradi tega je nevarna. Kdor se da premotiti, da se je dotakne, dobi močan udarec. Naj le poizkusi kdo.“

Posmehovali so se nekateri neverni Tomaži, drugi pa so me resno poslušali. Vendar so kačo vsi pustili pri miru. Razvil se je razgovor, ki je pojasnil, da je to le električna prikazen, ne pa kača iz raja.

„Tedad vse te lepe prikazni so električne,“ so govorili, in pojem o lepoti se jim je spajal s pojmom o elektriki. Govorili so o nebeskih prikaznih, o zvezdah, o lunii in soncu, in ves svetlobni čar teh teles so si razlagali z elektriko. Da, nekateri so mislili, da je celo ogenj nekaj električnega. In le z veliko težavo sem brzdal njih domišljijo in snel elektriki plašč splošnosti.

„Prikazen pa, ki sem jô jaz videl, je morala biti gotovo električna,“ je začel eden prav samozavestno pripovedovati. „Bil je semenj sv. Andreja. Koliba poleg kolibe je stala na trgu, kjer so se ljudje prav gnetli. Mojemu očetu se je zdela posebno ena majhna znamenita, kjer so kazali, kakor so kričali, električno ženo. Oče me prine za roko in se stisneva v notranjščino tiste kolibe. Tiu je bilo vse polno ljudi. Vsi so silili proti kraju, kjer je stala mlada deklica. Videl sem samo njeno glavo in roke, s katerimi je božkala okrog stojêce gledalce. Čudno pa se mi je zdelo, da je vsak zakričal, ko se ga je dotaknila po obličju. Zakričali je, kot bi ga bilo kaj zbodlo. Ko se je pa približala nosu mojega očeta, sem zapazil, da je skočila nanj iskra slična onim, ki jih proizvajate vi s strojem.“

Pritrdil sem njegovemu mnenju in mu obljubil, da pokažem, kako postane lahko vsak električen kakor tista žena. Vzel sem navaden stolček. Vsako njegovo nogo sem vtaknil v močan steklen kozarec in ga tako osamil. Eden je stopil nanj in se je prijel za eno kroglo stroja. In glejte! Ko sem zavrtil stroj, so se mu zježili lasje, pa ne morda iz strahu, temveč ker so postali električni; da, električno je postalo vse na njem. Kdôr se ga je dotaknil, je dobil iskro, dobil zbodljaj.

„Ali so bile take iskre?“ sem vprašal pripovedovalca, ki mi je pritrdil. Pravil mi je tudi, da je večina ljudi smatrala deklico za čarovnico, ki dela čudeže.

„Čarovnica je bila la za nevedneže. Dandanes ve vsak izobraženec, da čarownic ni in da jih tudi ni bilo. Kar se godi na svetu, se godi naravnim putem. Naravne poti so pa tako različne, da jih vseh ne moremo poznati.“

Nekateri so me poslušali, drugi so pa skakali okrog električnega moža, dokler se ni ta naveličal. In komedije je bilo konec! (Dalje.)

▷ Jesenski darovi ◁

Krčmar Martin.

Napisal J. P.

b cesti mu je stala krčma, ob cesti brez konca. Ozri se navzgor: bela črta; navzdol: bela črta. Cesta vsak dan, vsako noč, cesta v poletju, cesta v zimi.

Pa je sedel krčmar Martin za omreženim oknom, sedel, ko mu je bilo dobro.

Voznik je pripeljal, konja sta postala. Kot gora je naložen voz, naložen visoko in široko, kot gora, ki ne more naprej, kot velikan, ki čaka mirno. Da, gora iz mehkega, sočnega sena. In čujte, kako da bi šel voz mimo in naprej, voz, težak in obremenjen, kako da bi vozila dva konja, shojena in spenjena tako, da je zadnjo reber pena kar v plasteh padala v suhi cestni prah! Kako vendar! Vem, da ne moreta dalje. Saj je voznik dobro videl, kako je šel hlap nad živalcama, ki sta vlekli z zadnjimi močmi čez kamenita tla, saj mu še dobro zveni v ušesih skozi prašni zrak žvižganje biča.

Popolnoma prazna cesta: ne hiše ne drevesa; časih pobeljen grm in časih pokončen kamen in časih visok drog. To bi bilo vse! Zato pa je skoro čudež, ako zraste iz globeli hipoma nekaj velikega. Zraste streha, se vzdignejo zidovi in v zidovih okna. Četudi le to in nič več, vsekakor skoro čudež! In da ne bi voznik pognal in da ne bi pridržal ter ustavil konj, ali je mogoče sploh verjeti!

Prazno je na cesti, a voznikov glas skričan, skoro hripav, a v grlu žeja, globoka žeja; ni čudno, da ustavi konja, pa da stopi trda hoja v kamenito vežo. Eden več pri krčmarju Martinu, eden več z vzdignjeno glavo in osornim glasom:

„Martine, vina daj, vina!“

„Martine, vina . . .“ Martin je uren.

„Vina?“ In že je na mizi, črno in močno, da se ga voznik ne more ubraniti, da se vtope njegove oči, da se pogreznejo žejne do samega gladkega dna.

„Ne vem; škoda hvaliti, škoda hvaliti, čeprav je voznik tudi v žeji izbirčen. Pa saj ga poznaš, Martin! Poznaš voznika kakor on konja, poznaš cesto in žejno grlo, poznaš dobro in bolje bo, da molčim!“

Pa udari z bičem ob tla, da vstane prah iz preperelih desak, pa pije, da raste žeja z vsakim požirkom.

„Še, da mi ne zraste žeja čez glavo in da se konja spočijeta; pre-dobri živalci, da bi ju gonil brez usmiljenja čez cesto . . .“

In tako se vrste vozovi čez cesto; naložen na vse strani prihaja in odhaja voz. V vzdignjenem prahu bič, bela kolesa in daleč nekje ropotanja zadnji glasovi, vozniki žejni in veselejši, a krčmar Martin zadovoljen, zadovoljen in razpoložen. Besede so krepkejše in goste: odkod toliko besed? Odkod?

Nov vreclec z novimi koraki v veži: eden več pri krčmarju Martinu, eden več z vzdignjeno glavo in osornimi glasom:

„Daj vina, Martine, vina!“

Martin ni truden; skozi zrak, zgoščen, da bi ga rezal z nožem, sliši! Ne moti ga šum in mu ne zastane noga. Panj, a panju je vajen; pa pride ura, hitro pride in več: vozovi odvozijo v mrak in vozniške objame ceste. Morajo naprej, po cesti navzgor, navzdol. Konji so spočitii in ne hranijo sil, zato beže, beže pred bičem. Visoko črez vse pa zvezde in skozi nje noč in na očeh trudna teža. Zaman bi iskal luči v temi in zaman hitel za svetlimi dnevom; dneva ni daleč naokrog. Ni več svetlih barv v globočini zapada, ni solnčne svetlobe pod nebom. Visoki obrisi poldanskih gričev so se umaknili v temo in se zenačili z njo in zato ni moglo ostati nič, nič razen črne stene.....

V noč pa in v samoto stoji Martinova suhota; zatopljena je v naraščanje miru, zavita v nevidnost. Prav kakor izbrisana iz pokrajine. In ko bi jo videl, kako se je izgubila zvečer in ko bi imel drugo jutro stopiti tam mimo, pa bi gotovo rekli: ni mogoče, da stoji suhota še danes!

Ali suhota stoji trdno; krčmar Martin pa s petrolejko v levici. Niso več odprta debela vrata k njemu; zaklenil jih je in zasunil, zaklenil, ključ pa spravil. Težko bi bilo do Martina in težko do ključa: zadnje železno okno je potresel krčmar z dolgo roko, a vsako drži za sto mož. Ni mogoče do Martina!

On pa s petrolejko navzgor: v vsak kotiček mora pohiteti svetloba in še črez pod in še črez strop. Saj se Martin ne boji, saj ima roko in ima pleča; tudi dvehi bi se ne bal!

A kaj, ko bi jih prišlo več?

Tiho in neopazno skozi črnino, več: ko bi jih prišlo, bosih in s pripravljenimi mišicami!

Kaj potem, Martin? Kaj?

Zaklenil je suhoto, zaklenil dobro še sebe. Še je luč zraven njega, še trenutek samo in ne več.

Krčmar Martin misli! To in ono gre mimo njegovih težkih očr s plašno negotovostjo, pa se z brzino izgublja v temo in skozi temo. Čemu bi mislil? Čemu bi mislil, saj se ne izplača! Noč je in povrtu še pozna noč: čemu, povejte, čemu naj bi mislil?

Ali misli se grmadijo; vedno višja je njili gora in še prihajajo, številnejše in nenavadnejše. Martin se jih brani, a prazen mu trud; Martin se ne more ubraniti; vse bi zvrnil s sebe, vse te neabljene goste; toda roke nočejo. Prav kakor da ne bi poznale dela: nočejo, pa je!

Z životom bi se uprl, da bi vse zropotalo z njega, a život ne more; priklenjen je in noge so tudi priklenjene. Vzdignil bi se visoko, da bi zavonila veriga z njega, a odkod naj mu pridejo moči?

Težko diha Martin; težje in težje, in pot mu stoji preko čela.

Tiho!

Gređo ali ne gređo?

Gređo?

Gređo!

Za božjo voljo, kaj bi šli, saj so že tu! So, da! Štej v noči! Trije ... več! Štirje ... več, več!

„Ljudje krščanski, kako ste prišli?“

„Ali ni zgrábil kdo Martina pod brado? Ne?“

„Pozni ste, pozni, vi ljudje; kdo vam naj da pijače ob tej uri!“

„Da, nekdo je moral stisniti za vrat! Martin, moli!“

„Ne, ne dam vina ... ne dam, ne dam ... a, slišite ... že dam, že dam ... vsem dam, vsem, kolikor hočete!“

„Krepko je držal za grlo, pa samo en čas.“

„Kolikor hočete, dam! Kot muhe boste pili; gotovo, žejni ste s ceste! Ko bi že ne bila tako dolga in prašna! Vsi boste pili ...“

„Kaj? Nočejo slišati? Res ne?“

Martin, zapisano in zapečaćeno! Tvoja zadnja ura je prišla in te je poiskala, ko se ti je godilo dobro. Nič več in nikdar nisi krčmar Martin, nikoli več gospodar na sredi ceste. Vzređila te je in te ne mara več; vzdignila te je in te vrže, a ti moraš zapreti usta. Ne išči torej pravice z zadnjim korakom, zakaj zadnji večer se je zvečeril nad tvojo glavo, zadnja noč strnila nad tvojo streho: Martin, prešlo je vse!

Rožbrali so se Bog ve odkod in nimajo najbrže vsi skupaj za eno samo polno bučo, pa ti poskrbijo za poslednjo uro. Ne moreš razumeti, kaj Martin? Seveda ne razumeš! In še petrólejko prižigajo, petrólejko, da bi ti z njo posvetili! Kakor da bi bili sami izbrani poštenjaki in prvi prijatelji luči! Tvoja zadnja ura pa je z vsakim trenutkom daljša; vsaj zadnjo uro naj bi ti skrajšali!

Pa saj so te že zvezali; zdaj te vzdignejo in zdaj te nesejo. Kam te nesejo? Nekam navzdol gre pot, nekam globoko: eden sveti, dva te držita, dva pa se smejeta zadaj od vsega srca. Rođ koraki škripljejo lesene stopnice, ki se hočejo vsak čas sesuti, a nihče se ne ustavi; naprej navzdol, spredaj tema, zadaj tema. In v temi in globočini te bodo, Martin, izgubili in ne boš videl solnca vso dolgo večnost. Le ena pomoč ti še ostaja, ali žalostna pomoč, ki ji ni mogoče verjeti. Le ena pomoč. Kaj, ko bi spal ponočni voznik mimo tvoje krčme, ki pa že ne more biti več tvoja, voznik ali pa tudi druga duša, ki bi te slišala v vsi nesreči? Martin, le ena pomoč: kriči!

In Martin je zavpil, da so se potrese grede v strehi. Dobro, je bilo; še enkrat in še enkrat! Tako se je tresla torej hiša v krčmarjevi zadnji uri, a nihče ni mogel slišati v samoti in skozi globoko noč.

Martin, krčmar, tvoje romanje gre k zadnji postaji. Hlad te objame in mraz čutiš skozi život. Toda ne bo dlh angela smrti, tudi ne stráhroba poslednje ure! Nikakor ne; iz gofkote so te potegnili nepravčičniki, ko si jih najmanj pričakoval, in te spravili po stopnicah navzdol do kleti in do sodov. Najbrže zato, da bi jim dal pijače s svojo róko, ko si jim vendar obljubil.

Najbrže! A ne daj nič, ne zaslužijo grešniki! Nič jim ne daj, niti kapljice, če se ne poberejo in te poiščejo ob svetli uri in ob taki priliki, ko bodo njih mošnjički bolje poznali svojo dolžnost do lepih Martinovih buč. Tako je, nič ne daj!

Ej, Martin, ti si pa že visoko! V resnici. Osem rok ga je vzdignilo nad obširno kadjo v kotu, ki ga je napol osvetljevala petrolejka, osem rok in z njimi se je dvignil smeh, ki se je kar tolkel ob vlažnih stenah. Določeno je, nobene misli več!

Pa je zabobnelo. Kakor dolg in širok je ležal Martin pred posteljo in se v trenutku zbudil; sto misli mu je pohitelo skozi možgane in še drugih sto. Z roko je potegnil čez oči, ali videti ni mogel ničesar: še dolg kos noči je bil napoti. Vstane Martin in prižge luč; zasvetilo se je: nikogar nikjer. In tudi na stopnicah nič in tudi v veži žive duše. V vsak kotic je pohitela svetloba, v vsak kotic in še čez pod in še čez strop: vrata zaklenjena in zasunjena, a okna zaprta, trdno zaprta do jutra. Vse zaprto in varno.

Še do kleti je stopil krčmar Martin, tiho in oprezno. Prisluškoval je na vratih in dolgo zadrževal dihanje in ni se premaknil. Skoro se mu je zazdelo, da sliši pritajeno govorico in takoj se je začudil, kako malo je ta govorica podobna onemu drznemu smehu, ki je šel ravnokar od njegove sobe navzdol po vseh stopnicah. Zazdelo se mu je, začudil se je in v istem trenutku s truščem odprl močna vrata, ki je za njimi čakala dolga vrsta sodov. Nikogar.

Pa se je dvignil smeh in udaril na vlažno steno in se odbijal v nasprotno; tresla se je roka s petrolejko in tresel se je krčmar Martin od vrha do tal, zakaj smejal se je, kakor se je znal smejati le on...

Petačev Mihec.

Spisal F. Studenko.

najnežnejši mladosti je že izgubil Petačev Mihec dobre, skrbne starše, in Bog ve, kaj bi bilo z njim, da ga ni vzel stric Petač za svojega. A kakor je bil stric Petač dober človek, vendar ni mogel skrbeti za svojega rejenca kot bi bil rad. Žene mož ni imel več, da bi jima gospodinjala, sam pa je moral hoditi v tvornico, da je služil kruh zase in za svojega rejenca Mihca.

Deček je bil star sedem let, ko je prišel k svojemu stricu. Hodil je že v šolo in je bil kaj prebrisane glavice. O tem je pričalo najbolj njegovo izpričevalo, zakaj v njem ni bilo dvojek, kajše trojk. Ubožen je bil in zapuščen, njegove pridnosti pa ni zamorilo uboštvo, ki ga je trlo. Njegovemu dobremu učitelju je bilo jako žal, ker je bil deček tako zapuščen, in bal se je zanj. Bal se je, da bi se siromaku ne pristudilo učenje.

Bilo je lepega, prijaznega zimskega popoldneva. Vaški otroci so vrveli iz šole in se usipali na snežno cesto, kot se usipljejo bučele iz panjev, kadar zasveti gorko pomladansko solnce. Veselje se je bralo otrokom z lic, ko so bili zopet pod milim nebom, svobodni, kakor ptički v božji prirodi. Kdo bi pa tudi ne bil vesel prijaznega zimskega solnca, ki tako blagodejno vpliva na nas!

Vsa vas se je zbudila v novo življenje, ko so se otroci usuli po cestah. Vrane, sedeče po golih vejah osamelega drevja, so kričaje obletele vas, ko so zaslišale blizu sebe nenavaden šum in zopet posedle po drevju. Nekateri otroci so se kmalu poizgubili na svoje domove, iz sosednjih vasi so se pa v gručah pomikali po polju proti domu.

Takoj pod vasjo, tam, kjer se začenja polje, teče plitev potoček. Nerodna lesena brv drži čezenj in ob tisti brvi so se navadno zbirali otroci iz Žejske vasi, da so jo potem skupaj mahali proti domu. Zakaj vas je bila precej oddaljena, in nekateri otroci iz prvega razreda bi bili sami komaj prišli domov, ker jim je bilo treba iti skozi precejšen gozd, in je pozimi sneg pogosto zapadel vsa pota. Zato so starši mlajših učencev pogosto izročali starejšim dečkom svoje ljubljence v varstvo.

Tudi danes je čakalo že več starejših učencev na one iz prvega razreda. Ko so se vsi sešli, so počasi korakali proti domu in se veselo pogovarjali med seboj.

„Veste kaj,“ se obrne nenadoma Rozmanov Peter k vsem, „pojdemo se drsat dol k potoku! Danes ponoči je postal led tako močan, da se nam gotovo ne ulomi.“ — Ni bilo treba dvakrat nasvetovati — vsi so bili takoj zadovoljni. Udrli so jo po bregu proti potoku, starejši naprej, mlajši za njimi. Tudi Petačev Mihec je šel z njimi, dasiravno se mu ni nič kaj ljubilo. Komaj je siromak stal, tako je bil lačen... Opoldne mu je dala dobra sosedka nekaj kosilca, ki mu ga je izprosil striček, sam pa je vzel nekaj s seboj v tvornico. Tako je živel Mihec pri stričku; večkrat je moral kaj potrpeti, ker je bil stric Petač sam ubog in zapuščen.

Otroci so že veselo skakali po ledu in se drsali, ko je prišel Mihec do potoka. Bili so vsi tako veseli, a Mihcu se ni dalo smejati. Žalostno je zrl po tovariših in v srcu je začutil neko osamljenost. Rad bi se bil drsal in se veselil s tovariši, toda glad mu ni privoščil tega veselja.

Ko je tako stal ob potoku in gledal vesele tovariše, se nenadoma zapodi Reškov Jožek vanj in ga vleče posili na led. Mihec se je upal, a njegov tovariš je bil močnejši.

„Kaj bi tako stal, kot bi ti vrane pojedle kruh,“ se je norčeval Jožek in porival Mihca pred seboj po ledu. Nenadoma se Mihcu nerodno izpodrsne. Vse je zahreščalo pod njim — ulomil se mu je led... Potok je bil ravno na tistem mestu precej globok, in voda je brizgnila na vse strani. Mihec se je pogreznil do pasu v vodo in se v prvem hipu niti zavedel ni, kje stoji. Hitro so mu podali nekateri roke, da je prišel na suho. Potem pa mu je postalo hipoma tako težko pri srcu, da je začel jokati... Otroci so ga tolažili, le nekateri so bili toliko trdosrčni, da so se mu celo smejali. Med njimi tudi Reškov, ki je bil vsemu kriv. Previdnejši učenci so svetovali

Mihcu, naj teče hitro proti domu, da se ne prehladi. Nekaj časa je šel deček res malo hitrejšje, a kmalu so mu začele pešati moči, in stopal je spet z drugimi. Začelo ga je zebsti, da se je tresel po vsem životu. Kadar so se mokre hlače prijele nog, se mu je zdelo, kakor bi ga kdo urezal z ostrim nožem.

Ko je prišel domov, so bile hlače na dečku skoro zmrzle. Hitro je oblekel druge, in sosedu mu je postregla s kosilcem, nakar je šel v gorko posteljo, kar mu je nasvetovala skrbna sosedu.

Drugi dan deček ni več vstal. Ležal je pri sosedovih in tožil o bolečinah, ki jih je čutil v prsih. Časih je začel kašljati, in tega kašlja ni bilo konec; večkrat bi ga bilo kmalu zadušilo. Vsi so slutili, da mora priti še kaj hujšega — in slutnje so se jim uresničile. Dečku se je začelo blesti . . . Od tega časa je njegovo že tako slabotno telesce začelo še bolj hirati. — Nekega jutra pa se je nenadoma oglasil mrtvaški zvonec in naznanil vaščanom, da se je preselil nekdo v lepše življenje. Po vasi pa se je takoj raznesla novica, da je umrl Petačev Mihec. —

* * *

Žalostno so stopali učenci drugi dan proti šoli. Ob osmi uri so se zbrali vsi na pokopališču, da se poslovijo od svojega mrtvega tovariša. Gospod učitelj je izbral boljše pevce izmed učencev, in ko so prinesli mrliča, so mu zapeli milotožno žalostinko „Blagor mu, ki se spočije . . .“ Žalostno se je razlegala pesem po pokopališču, in vsakemu je postalo ob tej pesmi težko pri srcu. In ko so začele padati prve grude na krsto, tedaj se je zasvetila v marsikaterem očesu svetla solza, a nekateri otroci so začeli glasno jokati. Ko je prišel Reškov na vrsto, da vrže pest zemlje v grob, ga je v srcu nekaj speklo kot ogenj in zajokal je tako glasno, da so ga vsi gledali.

Umrlo je mlado življenje — kako je to hudo zanj, ki je kriv te smrti! Čudno se je dozdevalo ljudem, zakaj ravno on tako plaka, a nekateri učenci so dobro razumeli, kaj se godi v njegovem srcu . . . Pekla ga je vest, da je morda tudi on kriv Mihčeve smrti!

Učenci so odšli zopet v šolo. Toda pravega veselja le ni bilo med njimi. Žalostna usoda ubogega Mihca je vsakega pretresla.

Minevali so dnevi, tedni. Sčasoma so otroci skoro popolnoma pozabili na nekdanjega svojega tovariša. Le časih ga je kdo še omenil in tedaj se je zbudil za hip nanj spomin. A Reškov Jožek ni mogel pozabiti Mihca. Vedno mu je prihajal v spomin.

Minulo je že več let, odkar je ostavil Jožek ljudsko šolo in svojo domačo vas ter se šel učiti v mesto krojaštva. A kadar pride domov, gre gotovo pogledat tudi na pokopališče, kjer počiva njegov znanec iz mladostnih časov. V njegovem srcu ne umre nikdar spomin na Mihca in s tem hoče vsaj nekoliko poravnati krivico, ki mu jo je storil kot brezskrben in nepremišljen otrok . . .

Spoznanje krivice je najhujša kazen.

S polja.

*Dozorela ie pšenica,
klas je kot zlató.*

*Hej, mlatiči — le pogumno!
Mlin — odpri koló!*

*Belo moko naj zamesim,
da jo dvigne kvas,
v hleb se bo izpremenilo,
kar je bilo klas.*

*In testó mi brž opeči,
dobra moja peč!
Kruhek vabi: „Le ureži,
ako sem ti všč!“*

E. Gangl.

Gologlav.

Priobčil K. C.

Glava je brez dvojbe eden najvažnejših delov človeškega telesa; v nji imajo najprej štirje čuti svoj sedež: oko, uho, nos in usta. V glavi prično in se združujejo glavni živci in razširjajo življenje in moč po vsem telesu. V glavi so tudi možgani, ki je združena z njimi prva in najplemenitejša zmožnost človeškega duha. Kjer je torej glava v redu in zdrava, vlada tudi harmonija med telesom in dušo, telo uspeva jako dobro, človek vlada z največjo lahkoto samega sebe, njegovo življenje krasi pridnost in mir, red in točnost, lahko navdušeno opravlja svoj poklic in se veseli dovršenega dela. Pomilovanja je vreden n. pr. učenjak, ki je navezan predvsem na dobro pomoč svoje glave, medtem pa ima šibko glavo. Kako se muči, da zbere svoje misli, da jim da primerno obliko, kako se jezi, ko spozna, da ne soglaša njegovo znanje z njegovo voljo. Pa tudi rokodelca rabi svojo glavo in tudi on je pomilovanja vreden, ako mu ne da njegova „možganska kovačnica“ nobene treske. Torej je razvidno, kako pazljivo moramo negovati svojo glavo, da jo okrepimo v vsakem oziru. „Za to nimam časa“, meni marsikdo. Toda vsak lahko napravi v tem oziru nekaj dobrega zase, namreč da hodi gologlav, in kdor to dela nepretrogoma in pridno, čuti kmalu blagodejen vpliv.

Seveda ne moreš povsod in vedno hoditi gologlav: pri veliki vročini rabimo pokrivalo, da nas brani pred pekočimi solčnimi žarki; pri velikem mrazu, pri vetru ali slabem vremenu moramo biti tudi pokriti.

Zakaj pa naj bi pokrivali svojo glavo v nežnem, okrepljujočem zraku in ji ne privoščili krepke zračne kopeli? Zakaj naj bi imeli na ušesih vedno in vedno neizogibno čepico v zaprtih prostorih in s tem olajšali delo krvi, ki že itak sili vedno v glavo.

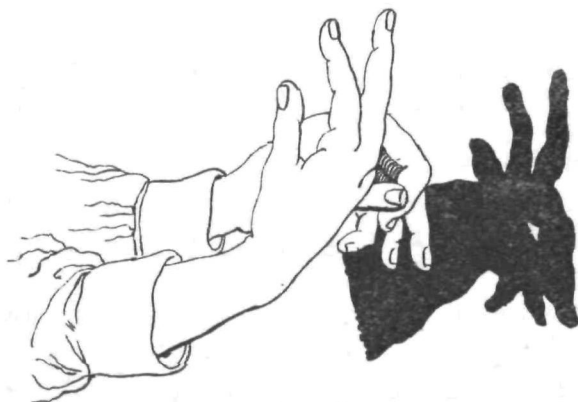
Ako rabimo zunaj zaradi slabega vremena kako pokrivalo, mora biti prvo naše delo, da se odkrijemo, ko stopimo v hišo. Da se odkrijemo v tuji hiši, zahteva že olika. Odkrijmo se še v lastnem domu! Zakaj naj imamo ponoči nočno čepico, ki večkrat prikriva celo ušesa?

Doma, v hiši, na dvorišču in vrtu, na izprehodih, v zdravilnem gozdnem zraku, na zelenih, sočnatih travnikih, na solčnih višavah — kdo nam tu brani, odkriti se in izprehajati se s klobukom v roki? Naša navada bodi odslej, da hodimo, kjer in kadar moremo, gologlavi, da obvejejo glavo sapice, da postane zopet jasna, čista in zmožna za novo delo.

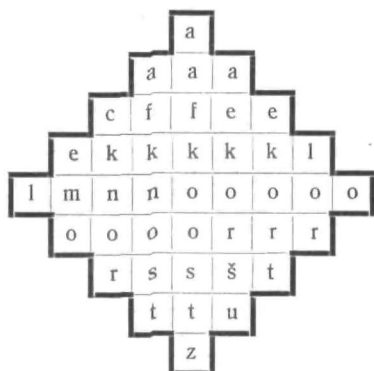
Senčna podoba.

Kozel

Demant.

Priobčil *Zvonko Adamič*.

Besede značijo:

1. soglasnik;
2. žival;
3. kovino;
4. krstno ime;
6. vojvodino v Avstriji;
7. rokodelca;
8. del človeškega telesa;
9. samoglasnik.

Od zgoraj dol in z leve na desno ime države.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Koline.

Besede zložil *Fr. Levstik.*

Uglasbil *Jo. Kiferle.*

Veselo.

Mi simo da - vi mu - ho kla - li in ko - li - ne vam po - sla - li, z me - som
 tu - di klo - ba - sic, ne - kaj le - pih kr - va - vic, tri me - se - ne, tri me -
 se - ne, tri pr - te - ne, tri pr - te - ne. Vi - na v re - ki si ku - pi - te, z njim ko -
 li - ne po - plak - ni - te. Tri me - se - ne, tri me - se - ne, tri pr - te - ne, tri pr -
 te - ne. Vi - na v re - ki si ku - pi - te, z njim ko - li - ne po - plak - ni - te! La, la,
 la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

Rešitev besedne naloge v deveti številki.

S	o	č	a
o	r	e	l
č	e	l	o
a	l	o	a

Prav so jo rešili: Radovan Jošt, učenec V. razreda v Celju; Dragotin Schweiger, učenec IV. razreda, Vida Schweiger, učenka III. razreda v Črnomlju; Micika in Anica Robnik v Rušah; Antonija Schiffrer, učenka v Ribnici; Justina Vremec v Opčinah; Minka, Slavka in Franček Zacherl v Ljutomeru; Ana in Ljudmila Laurič na Vranskem; Porekar Zvonimir, pripravnik v Mariboru; Sever Makso, posestnika sin na Humu; Porekar Ciril in Vladko, Zdravec Alojzij, Kirič Helena, Kunst Alojzija, Porekar Angela, Sever Kata in Marica, Zorjan Julika, učenci in učenke na Humu pri Ormožu; Kvac Ivanček, učenec III. raz. v Šmartnu v Rožni dolini pri Celju; Kranjc Slavko, realec, Kranjc Bogdan, gimnazijec v Mariboru; Meglič Sabina, učenka na Vranskem; Sivka Anton, učenec IV. razreda I. odd. v Št. Juriju ob j. ž.; Eleonora, Lidija in Palmira Strausgittl, učenke v Bovcu; Krenner Franc, učenec v Kranju; Weinhardt Minka, učenka na Dornavi; Zdenka, Metod, Boris, Halka in Dušan Pirc v Kranju; Brenčič Alojzij, dijak v Celju; Burdyh Evgen, gimnazijec v Škofji Loki; Ema in M. Danica Žnidaršič v Il. Bistrici; Flis Vera na Vrhniki; Mayer Franc v Celju; Hajnrihar Dora na Primorskem pri Kranju; Milica, Inka in Stanko Pušenjak na Cvenu; Bezjak Slavko, učenec V. razr. pri Sv. Tomažu nad Ormožem; Sandka in Vida Samsa v Il. Bistrici; Jošt Darinka, učenka III. razr. v Celju; Debelak Gvido, prvošolec v Ljubljani.

Čislani gospod Doropoljski!

Tudi z mojim pisemcem enkrat na dan! Doma se imam prav dobro. Po šoli se učim, potem pa grem s sestro Sandko in sestrično Emo na izprehod; navadno v Šuš Koreber, Kovačevci ali v Kozlek, kjer so krasni slapovi, četudi pravijo, da je na Krasu malo vode. — Hodim v samostansko šolo D. N. D. v Trnovem. Učim se pridno. Če bom z odliko, Vam poročam. Veselim se počitnic. Če mi bo mamica dovolila, pojdem s teto in drugimi hribo-lazci na Snežnik. To bo veselje! Ali ste bili že na Snežniku ali v Ilirski Bistrici? Bogve, če je lepo na Snežniku! Vas pozdravlja

Vida Samsova,
učenka V. razreda.

Odgovor:

Ljuba Vida!

Na Snežniku še nisem bil, a pravijo, da je z njega jako lep razgled. Skozi Ilirsko Bistrico pa sem se peljal na železnici. Tako-le malo že vem, kakšna je, a natančno pa ne. Naposled bo pa res treba priti tja, ko ste tako prijazni ljudje! Kako pa je bilo z odliko? In z izletom na Snežnik?

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, da Vam pišem to pismo s svinčnikom, ker sem danes v vinogradu in nisem dobila črnila. Danes je namreč četrtek, ko nimamo šolskega pouka.

Včeraj po šoli sem šla z atekom in z gosp. juristom Vrablom v vinograd. Zaradi bližajoče se nevihte smo ostali tam pri babici. Zvečer sem se učila pisati s cirilico, ki mi jo je pokazal gospod, atek pa je medtem čital. Gotovo bi se tudi druge učenke in učenci radi učili cirilice, če bi jo „Zvonček“ enkrat objavil. — Ta naš vinograd leži blizu ogrske meje. V lanskih velikih počitnicah smo na-

redili majhen izlet v bližnjo vas Stanetince, kjer smo si ogledali tudi šolo; ima napis „Népiskola“, to je „narodna šola“. Otroci se uče le madjarski, akoravno govore doma samo naše narečje.

Ker je bilo danes zjutraj lepo vreme, smo šli v druge gorice, kjer je mama z mojo sestrico Zvonko že ves teden. Imamo namreč delavce, ki sadijo ameriško trtje. Zvonka je komaj v šestem letu in pojde jeseni v šolo. Podpisati pa že zna mamó, sebe, ateka, sestro Elico in mene. Elica je že v Mariboru v prvem letniku učiteljsča. Jaz pa pojdem prihodnje leto v Ljubljano v licej.

Danes smo bili v gozdu, kjer smo nabrali različnih cvetk. Ker je jako lepo vreme, ostanem z mamó in sestrico do sobote v vinogradu.

Vljudno Vas pozdravlja pridna bralka „Zvončka“

Marica Kosijeva,
učenka VI. razreda v Središču.

Odgovor:

Ljuba Marica!

Upam, da mi bo o priliki mogoče ugoditi Tvoji želji in seznaniti „Zvončkove“ bralke in bralce s cirilico, ki jo pišejo naši brati Rusi, Srbi in Bolgari. — Madjari so hudi sovražniki Slovanov, zato ne dopuste, da bi se slovanski otroci v šolah učili svojega materinega jezika, ker jih hočejo Madjari — pomadjariti, odtujiti domu in jeziku. — Slovani pa niso zatiralci drugih narodnosti, ker so pravični in sami najbolj vedo, kako bridko je nezasluzeno preganjanje.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Pišem Vam nekaj vrstic. Prijetno je na počitkih. S svojo sestrično Milko grem v gozd rožic trgat. Zvečer zvonji pri Sv. Janezu Ma-

riji na čast. Po jezeru plavajo čolničiči. Gore se žarijo v solnčni svetlobi.

V Bohinju vidim hribolezce, ki hodijo na Triglav. V Savo se hodimo kopat. V nedeljo smo šli na Brod k maši. Pintarjeva Neža nas je peljala v Rovte. Gori smo jedli skuto in skakali po senu. Danes pojdemo k Mostnici. Milka pojde z menoj na Štajersko. Vabim Vas v Bohinj, da boste videli, kako je tukaj lepo. Pošiljam Vam planike za spomin. Srčno Vas pozdravljam in prosim za odgovor.

Vam vdana

Kristinka.

Odgovor:

Ljuba Kristinka!

Predvsem najlepša hvala za krasne planike, nedolžne pozdrave z naših veličastnih gorenjskih velikanov! — Kakor vidim, lepo in koristno uporabljaš svobodni počitniški čas. Prav tako! Tvojemu povabilu pa se — žal — ne morem odzvati, ker me druge dolžnosti vežejo na delo in dom. Lepe pozdrave!

*

Ljubi g. Doropoljski!

Pišem Vam pismo, kako je v šoli. Prav veselo je v šoli. Našega g. učitelja imam prav rada. Gospod učitelj mi je dal štiri zvezke „Zvončka“, da sem čitala doma. Pri tem sem se prav dobro učila čitati. Ko sem vse prečitala, sem nesla „Zvonček“ nazaj. Tudi sem morala v šoli svojim součenkam čitati povesti iz „Zvončka“. G. učitelj mi je rekel, naj tudi jaz sestavim pismo za g. Doropoljskega in storila sem to rada. Če dovolite, Vam pišem še kaj! — Priporoča se Vam

Marica Medičeva,
učenka III. razreda v Framu.

Odgovor:

Ljuba Marica!

Veseli me, da rada čitaš „Zvonček“, zlasti pa me veseli, da ga čitaš tudi svojim součenkam, zakaj glasno čitanje je velike važnosti. Čitaj pa tudi s peresom v rokah; t. j. kadar naletiš na kaj posebnega, si notiraj nakratko v posebno knjižico ali pa v svoj dnevnik. — Tvoje pismo me bo vedno veselilo.

*

Preljubi g. Doropoljski!

Dolgo sem se že veselil Božiča. Ko pa je prišel, smo naredili božično drevo. Ob šestih uri je prišel gospod stric. Tedaj je mamica prižgala lučce na božičnem drevesu.

Potem je pa mamica vse skupaj poklicala in vsi smo gledali, posebno pa naša dekla Lenka. Ko smo nekaj časa gledali božično drevo, je mamica vsakemu dala svoje darilo. Tudi Malča je dala ateju, mamici in meni lepo darilo. Jaz sem dobil največ. Dobil sem od tete barve, knjigo za barvanje, od g. strica knjigo „Palčki Poljanci“, od ateja in mamice obleko, od svoje sestre Malče čepico in šerpo. Vsak je gledal svoje darilo in se zahvalil. Zraven božičnega drevesa sem imel jako lepe jaslice, pri katerih sem se mnogokrat razveseljeval.

Pozdravlja Vas Vam vdani

Pavel Turner,
učenec III. razreda v Framu.

Odgovor:

Ljubi Pavlek!

Veselil sem se s Teboj, ko sem čital Tvoje pismo. Dobil si pa res veliko reči, znamenje, da si jih zaslužil. Le glej, da boš vedno v veselje svojim staršem in pa gospodu stricu, ki ga poznam in čislam tudi jaz. Veseli me pa tudi, da imaš tako rad svojo mamico. Pa boš vprašal, kako jaz to vem? — Sam si mi razodel: petkrat si jo imenoval v svojem pismu. Dober otrok vedno ljubi svojo mamico. Pozdrav!

*

Preljubi gospod Doropoljski!

Želim Vam pisati o Miklavževem večeru. Nebo je bilo jasno. Jaz in sestra sva šla na Anin dvor drva nosit pod streho. Ko sva drva znosila, sva šla večerjat. Po večerji je prišel Miklavž in me je izpraševal molitvice in krščanski nauk. Moja teta pa ni hotela moliti, Miklavž pa jo je vrgel na tla. Meni in sestri je dal sladkorja in peciva. Ponoči mi je prinesel jabolko, orehov in žemljo. Prosim Vas, gospod Doropoljski, sprejmite moje pismo!

Pozdravlja Vas

Anton Stauber,
učenec III. razreda v Framu.

Odgovor:

Ljubi Tonček!

Kakor vidiš, sem sprejel tudi Tvoje pismo. Le bodi vedno priden in dober, pa rad molí, toda ne iz strahu pred Miklavžem, temveč iz ljubezni do ljubelega Boga, kakor slišiš v šoli in kakor te uče Tvoji starši, potem se ti ne bo zgodilo, kakor se je Tvoji teti.

Bodi mi pozdravljen!

